

Opdat wij hen niet vergeten

Izaak Leverpoll,
Borculo 9 februari 1889
Sobibor 21 mei 1943

Cato Leverpoll – Vromen,
Lochem 14 april 1903
Sobibor, 21 mei 1943

Jeanette Leverpoll (Janny),
Lochem 15 december 1931
Sobibor, 21 mei 1943

Brouwhuissteeg 1 Lochem

Eliazer Liper, een Joodse handelaar uit Polen, treffen we voor het eerst in 1827 in de gemeentelijke administratie van Borculo aan. Hij wijzigde zijn familienaam aanvankelijk in Liverpool, een duidelijke verwijzing naar zijn geboorteland. Uiteindelijk werd deze Leverpoll.

Eduard Leverpoll en Jannetje van Hamburg, beiden uit Geesteren (gemeente Borculo) traden in 1875 in het huwelijk. Daar werden ze verblijd met de komst van drie zonen, Meijer (1877), Jacob (1887) en **Izaäk** (1889). Twee maand na de geboorte van die laatste verhuisde het gezin naar Lochem, waar vader Eduard op het adres Walderstraat 10 een winkel begon in katoen, wol, lappen, kleden, dekens en aanverwante artikelen. In 1892 kregen Eduard en Janny een zoon geboren, Samuel, die na zes maanden overleed.

Zoon Izaäk vertrok begin 1908 naar Noord Brabant waar hij in Waalwijk een korte beroepsopleiding tot manufacturier volgde. Waarom hij deze school zo ver van huis zocht is niet duidelijk. In het zelfde jaar werd hij voor de militaire dienstplicht vrijgesteld: zijn lengte van 1.60 meter maakte hem daartoe ongeschikt. Later dat jaar keerde hij terug naar Lochem waar hij winkelbediende werd in de manufacturenzaak van zijn ouders.

Op 5 juni 1924 trouwde Izaäk met de eenentwintigjarige **Cato Vromen** uit Lochem. Izaäk en Cato betrokken Brouwhuissteeg 1, een woning die deel uit maakte van een wat groter pand waartoe ook hun winkel op Walderstraat 10 behoorde. Eind 1931 kregen Cato en Izaäk **een dochtertje, Jeanette**, vernoemd naar de moeder van Izaäk, Jannetje. Zelf gebruikte ze de naam **Janny**.

Na het overlijden van hun beide ouders zetten Izaäk en zijn oudere broer Meijer rond 1931 de manufacturenzaak Firma E. Leverpoll, Manufacturen aan de Walderstraat 10 voort. Die straat had in de jaren dertig de bijnaam de Joodenbreestraat van Lochem. Immers, op huisnummer 6 / 8 woonde destijds het Joodse gezin Fortuin-

Vleeschhouwer, op nummer 17 was de koosjere slagerij van Alexander en Abraham Hartog gevestigd, op nummer 25 leerhandel Izak, op 27 woonde koopman Mozes Jacob, op 29 houthandelaar Jacob Mozes, op huisnummer 30 Hertog Jacob en op nummer 12 het gezin van Meijer Leverpoll. En Izaäk en Cato woonden daar onmiddellijk om de hoek, Brouwhuissteeg 1.

Met de zaken ging het in de loop van de jaren dertig steeds minder florissant. Uiteindelijk leidde deze tegenspoed op 25 maart 1938 tot het faillissement van de Firma E. Leverpoll, Manufacturen.

Inmiddels zijn we vier jaar later, midden in de Tweede Wereldoorlog. In het weekend van 3, 4 en 5 oktober 1942 werd het Loofhuttenfeest Soekot gevierd. Het is de goede gewoonte dat de Joodse mensen dan bij elkaar zijn. De nazi's misbruikten dit gegeven op een grimmige manier: ze hielden in heel Nederland razzia's, genadeloze klopjachten. Ook in Lochem. Daarbij werden onder meer Izaäk, zijn vrouw Cato en dochter Janny gearresteerd en naar Westerbork gedeporteerd. Onderweg schreef Janny een kort reisverslag aan haar vriendinnetje Rityⁱ in Lochem. Het is een ontroerend briefje van een twaalfjarig meisje, waaruit we kunnen opmaken dat haar vader Izaäk iets eerder op transport was gezet. Uit haar terloopse opmerking "*Ik heb ook al in een cel geslapen*" zouden we kunnen afleiden dat ze misschien wel vermoedde wat haar, haar ouders en haar Joodse lotgenoten te wachten stond.

Bij aankomst in Kamp Westerbork werd het gezin Leverpoll-Vromen in woonbarak 64 gehuisvest, waarna het wat later werd overgebracht naar barak 58. De bewoners hiervan werden te werk gesteld in de confectiefabriek van Herzberger. De indruk werd gewekt dat men aan het werk was voor deze befaamde Joodse firma uit Rotterdam, onwetend van het feit dat dit bedrijf inmiddels door de nazi's was geconfisqueerd en door hen werd geëxploiteerd.

Vanuit Westerbork schreef Janny een wat langere brief aan Rityⁱⁱ en haar ouders. Daarin maakt ze gewag van dagelijkse beslomme-

ringen, plezier in klein vertier en van wat culinaire weetjes.
Nadrukkelijk vraagt ze naar de mensen en de dingen die ze in
Lochem heeft moeten achterlaten.

Het is een hartverscheurend document wanneer we ons realiseren
dat Izaäk, Cato en hun dochter Janny een half jaar later, op 21 mei
1943 in Sobibor door de nazi's om het leven werden gebracht.

ⁱⁱ Genoemde brieven werden door Rity gedurende haar hele leven
gekoesterd. Deze zijn tegenwoordig in bezit van haar dochter Marijke de
Gooijer.

Klein Azink 6
7214 CA Epse
info@stolpersteinelochem.nl
Triodos NL92 TRIO 0788783564